

Ліси зцілюють тіло, а книга - душу

БІБЛІОТЕРАПЕВТ

№ 1/2 (124-125) 2025

Видається з 1 жовтня 2014 року

Сайт Наукової бібліотеки libr.knmu.edu.ua

Архів «Бібліотерапевта» <http://repo.knmu.edu.ua/bibliotherapevt>

ЗМІСТ

НЕДУГИ ВЕЛИКИХ

Шлях Франсіско Гойї:
випробування, що сформували генія

В. Віскова, Л. Скрипченко.....С. 4-6

НЕЗЛАМНИЙ ХАРКІВ

Розмови під сиренами

І. Киричок.....С. 8-10

ЧАС ЧИТАТИ

Аристофан та його безсмертні «Жаби»

Т. Бабак, І. Фурса.....С. 12

НАТХНЕННЯ

Одна ніч і чотири ранки...
«Пізно стрілися наші дороги»

М. Федорова.....С. 14-15

М. Федорова.....С. 16

ХРОНІКА ПОДІЙ

Січень-лютий 2025 у світлі подій

О. Русанова.....С. 18-19

НЕДУГИ ВЕЛИКИХ

Портрет Франсіско Гойї роботи Вісенте Лопеса Портані

ШЛЯХ ФРАНСІСКО ГОЙЇ: ВИПРОБУВАННЯ, ЩО СФОРМУВАЛИ ГЕНІЯ

Франсіско-Хосе де Гойя-і-Лусієнтес (Francisco Jose de Goya y Lucientes) — один із найвидатніших іспанських художників, чия творчість об'єднала класичне мистецтво і сучасність. Гойя визнаний як один із найбільших майстрів в історії мистецтва, а його новаторський підхід вплинув на покоління митців. Проте на формування унікального стилю художника значною мірою вплинули особисті страждання, зокрема серйозні хвороби.

Франсіско-Хосе де Гойя народився 30 березня 1746 р. в маленькому селі Фуендетодос, розташованому неподалік Сарагоси — столиці іспанської провінції Арагон. Батько працював майстром-позолотником і успішно керував власною майстернею, мати була домогосподаркою. За одними джерелами, Гойя мав трьох сестер, за іншими — двох братів. Дитячі роки майбутній художник провів у Сарагосі, де здобув початкову освіту в церковній школі, яка обмежувалася навчанням читання та письма.

Франсіско захопився живописом приблизно у 12–14 років. Спочатку він навчався в майстерні місцевого художника, після чого вирішив спробувати щастя в Мадриді, де кілька разів брав участь в художніх конкурсах Ко-

ролівської академії живопису. Однак його роботи програвали картина́м більш відомих митців. У 1770–1771 рр., прагнучі знайти творче натхнення, Гойя вирушив у тривалу подорож до Італії за власний кошт. У Пармі він отримав премію на конкурсі, організованому Академією витончених мистецтв. Знайомство з придворним художником Франсіско Байєу значно допомогло Гойї зробити перші кроки як вільного митця у Мадриді.

У 1773 р. Франсіско одружився з вагітною від нього сестрою друга — Хосефою Байєу. Шлюб тривав до її смерті у 1812 р., однак Гойя не був прикладом зразкового чоловіка. Він написав лише 1 портрет дружини, а їхнє спільне життя затьмарила трагедія: майже всі діти пари (від 5 до

8, точна кількість невідома) померли в ранньому віці. Єдиним, хто вижив, був син Хав'єр, який згодом теж став художником.

У 1774 р. Ф. Гойю призначили відповідальним за створення ескізів для шпалер, які виготовлялися на королівській килимарській мануфактурі. Роботи майстра привернули увагу короля Карла III, який високо оцінив його талант. Це стало переломним моментом у кар'єрі Гойї, яка почала стрімко розвиватися. У 1779 р. він отримав престижну посаду придворного художника, а згодом став членом Королівської академії Сан-Фернандо. У 1786 р. митцю випала велика честь — його офіційно призначено особистим художником іспанського короля Карла III.

Історія залишила небагато свідчень про те, яким був Франсіско Гойя — його стосунки з близькими, друзями, захоплення й уподобання, а також хвороби, відомі лише з нечисленних листів самого художника та його знайомих. З особистих рис Гойї відомо, що він був запальним, дратівливим, дуже честолюбним, а його настрої швидко змінювалися. В одному з листів до друга Франсіско із захопленням та гордістю відзначав радість в очах короля від його картин. Худож-

Портрет Хосефи Байє де Гойя,
дружини художника

ник писав про свій новий статус: «Моє становище зараз дещо інше, ніж люди собі уявляють; поперше, тому що ця позиція потрібна мені для виконання великих завдань, а по-друге, тому що вона мені до вподоби...Я облаштував своє життя на заздрість іншим. Я більше не плазую перед будь-ким <...> і якщо це не людина високого рангу або не прохання від мого друга, то я з ними не працюю». Своє особливе місце при дворі Гойя підкреслював, нерідко додаючи власний образ на задній план портретів аристократів. Втім, попри амбіції, він ніколи не прикрашав героїв своїх картин, показуючи їх реалістично.

У 1777 р. з'явилися перші проблеми зі здоров'ям живописця — його спіткало невідоме захворювання. Гойя писав у листі до товариша Мартіна Запатера: «Я знаю про той догляд, яким ти мене оточив під час моєї хвороби, за що дуже вдячний. Тепер я почувуюся ліпше і, дякувати Богу, малюю навіть вправніше, ніж тоді, коли ти бачив мене останнього разу». У грудні 1792 р. в Кадісі, перебуваючи в гостях у друга, художник переніс напад важкої невідомої хвороби. За нечисленними свідченнями встановлено, що захворювання почалося раптово з сильного головного болю, порушення координації рухів, втрати орієнтації та гучного шуму у вухах. Згодом розвинувся параліч правої руки, виникли конвульсивні посмикування м'язів і порушення мовлення. Хвороба також спричинила тимчасову сліпоту й прогресуючу втрату слуху. Про причини дослідники дискутують давно, але реальних фактів дуже мало. Усе, що доступне — це кілька листів Гойї та його товаришів. Не зберіглося жодно-

го медичного запису або опису розладів зору та слуху. Але подібна ситуація цілком звична для XVIII ст., що робить оцінку медичних проблем художника дуже складною.

Наприкінці березня 1793 р., як зазначав його лікар, стан митця почав покращуватись: «Шум у серці й глухота ще не минули, але він виглядає значно краще і більше не страждає від порушень координації рухів. Він вже здатен робити те, чого раніше не міг». Зір Гойї майже повністю відновився, зникли запаморочення. Згодом він почав писати і зазначив в одному з листів: «Я стою, але ледве-ледве, і не хочу нічого їсти...». Тривала хвороба, глухота і слабкість викликали у художника глибоку депресію. Слух до Ф. Гойї так і не повернувся — до кінця життя він залишився глухим, спілкуючись із людьми за допомогою записок і малюнків.

Серед можливих діагнозів митця сучасні дослідники виділяють декілька. Сифіліс — таке припущення пов'язане з коментарями одного з товаришів Гойї. Але проти цього діагнозу свідчить факт, що після початку захворювання в 1792 р. живописець прожив ще 30 років, залишаючись продуктивним — захворювання не мало прогресуючого характеру. У 1972 р. вийшла друком стаття психіатра Вільяма Нідерлянда, де він припустив, що Франсіско страждав від інтоксикації свинцем (плюмбізм). У своїй клініці він спостерігав за кількома пацієнтами, що мали симптоми, подібні до описаних у Гойї. Деякі з фарб, що використовував митець, зокрема білила, мали за основу свинець. При цьому художник вдихав свинцевий пил, його організм поглинав метал і пізніше розвивалася інтоксикація.

Проте гіпотеза свинцевого отруєння не пояснила, чому Гойя серйозно захворів у 1792–1793 рр., але не мав рецидивів протягом наступних 20 років життя. Також мали місце інфекційні хвороби (малярія, кір, васкуліт) — різні епідемії були справжнім лихом для Європи XVIII–XIX ст. особливо під час військових дій. Із запропонованих нині діагнозів синдром Сусака (мікроангіопатія, яка призводить до оклюзії мікросудин з наступним розвитком мікроінфарктів у внутрішньому вусі, сітківці та головному мозку) найбільше відповідає тому, що відомо про перебіг захворювання художника.

Вживши після важкої хвороби, Франсіско Гойя став зовсім іншим. Він повернувся у Мадрид глухий, кволий, хоч і з відновленим зором. Втрата слуху мала серйозний вплив на його життя. Гойя міг продовжувати викладати малювання в Академії св. Фернандо, але пішов у відставку через глухоту. Стиль митця дуже змінився, повністю зникли ліричні, яскраво забарвлені мотиви. Назви творів перед хворобою і після неї говорять самі за себе: «Парасолька» (1777), «Врожай» (1786–1787), «Весілля» (1791–1792), а далі — «Всередині в'язниці», «Двір божевільних», «Нічна пожежа» (1793–1794). Він вже не міг малювати для гобеленів і почав створювати картини невеликих розмірів. У цей період написані одні з кращих портретів. У 1799 р. опубліковано серію гравюр Гойї під назвою «Caprichos» («Капризи») із образами божевільня та магії — «Сон розуму породжує чудовиськ», «Перші досліди».

Після визволення Іспанії від французів художник відобразив одні з найвражаючих і найжор-

токіших воєнних сцен, котрі він бачив особисто, у серії з 82 невеликих гравюр — «Жахи війни» (1810–1820). Загалом, Гойя все частіше порушував компрометуючі теми у своїй творчості, що привернуло до нього увагу іспанської інквізиції. Він також першим в іспанському живописі наважився зобразити оголене жіноче тіло (відома картина «Оголена Маха», 1797–1800).

Маха оголена (1797-1800).
Музей Прадо, Мадрид

Ще один напад хвороби у живописця стався у 1819 р. під час епідемії жовтої лихоманки, котра лютувала в Іспанії. Наступного року митець створив автопортрет разом зі своїм лікарем, підписавши його так: «Гойя вдячний своєму другові Аррієтті за його вміння та лікування, що зберегло життя протягом короткої і небезпечної хвороби у 1819 році, у віці 73 роки. Намальовано в 1820». Крім того підпису, дуже мало відомо про цей напад захворювання художника. Одужавши, він ще більше віддалився від людей та дійсності. На початку 1820-х років живописець розмалював стіни кімнат свого будинку серією похмурих, навіть моторошних сцен, серед яких, наприклад, 2 малюнки під назвою «Шабаш відьом» (1820–1823) Сучасні дослідники вважають, що в цей період він перехворів тифом.

Список використаної літератури:

- Матвієнко Ю. Хвороби і смерть Франциско Гойї / підгот. Ю. Матвієнко // Медицина світу. – 2007. – Т. 22, № 6. – С. 89-92.
- Morant F. J. V. Sparks over Saturn: A revision on Francisco de Goya's (1746–1828) disorders [Electronic resource] / F. J. V. Morant // NeuroRegulation. – 2018. – № 5(2). – P. 52-56. – Mode of access: <https://www.neuroregulation.org/article/view/18337/12015/> (data appeal: 07.02.2025). – Title from the screen.
- Hertzano R. P. Goya's Lost Hearing: a twenty-first century perspective on its cause, effects and possible treatment [Electronic resource] / R. P. Hertzano, J. A. Tomlinson, P. A. Mackowiak // The American Journal of the Medical Sciences. – 2019. – № 4. – P. 275-279. – Mode of access: [https://www.amjmedsci.org/article/S0002-9629\(18\)30478-6/](https://www.amjmedsci.org/article/S0002-9629(18)30478-6/) (data appeal: 07.02.2025). – Title from the screen.

У 1824 р. Гойя виїхав до Франції, побоюючись політичних репресій, які проводив в Іспанії Фердинанд VII. Навесні 1825 р. лікарі діагностували у нього параліч сечового міхура та пухлину товстого кишечника. Однак, всупереч прогнозам художник одужав і вже в червні повернувся до роботи.

Франсіско Гойя помер 16 квітня 1828 р. у віці 82 років. Перед смертю його права сторона тіла вже була повністю паралізована, він втратив здатність говорити.

Видатний художник активно творив протягом більш ніж 50 років. Часи занепаду абсолютної монархії в Іспанії, епоха змін та політичних конфліктів знайшли відображення в його творчості. Франсіско Гойя став не лише свідком, але й хронікером свого часу — він залишив по собі близько 700 картин, 200 гравюр та 900 малюнків. Ранній стиль малювання належить до епосу рококо, а пізній до романтизму. Роботи художника вражають різноманітністю: від величних портретів аристократії до трагічних і гротескних сцен.

Найбільша колекція картин зберігається в музеї Прадо в Мадриді. Окрім найвідоміших робіт Ф. Гойї, в музеї представлені фрески зі стін будинку художника, відомі під назвою «Темні картини», які відображають трагічні сцени та боротьбу з власними демонами. Неподалік будівлі музею, на постаменті, прикрашеному зображенням «Оголеної Ма-

Експозиція в Музеї Прадо, Мадрид

хи», височіє пам'ятник Гойї. Цей монумент, створений у 1902 р. архітектором Бенліуре, увічнює пам'ять про геніального художника, який залишив незабутній слід у світовому мистецтві.

Біографія Гойї надихнула багатьох митців на створення фільмів та книг, які досліджують його творчість і внутрішній світ. У кіно Гойя постає не лише як великий художник, але й як свідок бурхливої епохи, сповненої соціальними потрясіннями та війнами. У літературі життя та творчі пошуки живописця стають основою для історичних романів, що висвітлюють його стосунки з королівським двором, особисті трагедії.

Життєвий та творчий шлях Франсіско Гойї — історія таланту, наполегливості й боротьби з недугами. Його творчий спадок є символом людської стійкості перед фізичними та емоційними випробуваннями. Попри виснажливі хвороби, зокрема втрату слуху, Франсіско Гойя не лише продовжував активно працювати, але й створив свій унікальний художній стиль, а його ім'я назавжди увійшло в історію світового мистецтва.

*Усі фото взяті з відкритих джерел Інтернету

НЕЗЛАМНИЙ ХАРКІВ

РОЗМОВИ ПІД СИРЕНАМИ

Спочатку у мене не було думки про це писати, та й час вже минув... Але нещодавно я отримала повідомлення від волонтера з Бельгії і вирішила розповісти про мою серпневу зустріч з ним та цікавий захід, який відбувся в бельгійському місті Вавр (Wavre) в лютому 2025 року.

На початку серпня 2024 року мені зателефонувала подруга Олена Шмідт, лікарка за фахом, випускниця Харківського національного медичного університету 1999 року, під час повномасштабного вторгнення російських військ долучилась до роботи і наразі є віце-президенткою Благодійного фонду «Громадянин», який, до речі, реалізує програму «Реабілітація Кіборгів» і забезпечує повну реабілітацію захисників та захисниць України, що зазнали важких поранень, зокрема ампутацій кінцівок. Під час розмови Олена запитала чи змогла би я зустрітися з волонтером з Бельгії? Вона сказала, що його зацікавили мої роботи з петриківським розписом, зокрема розписані артефакти російсько-української війни, які вона йому показувала... Для мене така пропозиція була неочікуваною, але дуже цікавою! Тож, на зустріч я погодилась. Проте для спілкування з бельгійцем потрібна бу-

ла допомога перекладача, адже я не володію англійською на рівні вільного спілкування. Так в нашій компанії з'явилась Марія, яка співпрацює з фондом на волонтерських засадах.

11 серпня 2024 року ми зустрілися з Денісом Маленгро¹ на майдані Конституції, який наважився приїхати до Харкова одним днем. Треба сказати, що в 2024 році росіяни постійно бомбили Харків не тільки ракетами, а ще й керованими авіабомбами (КАБ), різноманітними ударними безпілотними літальними апаратами (БПЛА), зокрема Шахедами (Shahed — іранський дрон-камікадзе) тощо. Отже, на зустріч я прихопила з собою декілька розписаних «петриківкою» невеликих гільз та пару картин (те, що залишилось вдома на той момент, адже всі роботи йшли на благодійність, власне для чого й були виконані). Марія запропонувала для спілкування затишну кав'ярню з притаманною нашому місту атмосферою «ЛяТиШо», що поблизу станції метро «Майдан Конституції».

Дорогою до кав'ярні наш гість запитав що ми робимо, коли лунає повітряна тривога, чи йдемо до укриття та чи є таке поблизу. Ми відповіли, що реагуємо на повідомлення про запуск ракет,

а вони долітають до міста за 40-50 секунд, КАБ — 2 хвилини, тож навряд ми встигнемо добігти до найближчого укриття. І саме в таких реаліях живуть мешканці Харкова...

У затишній атмосфері «ЛяТиШо» ми ласували смачну каву з тістечками, Деніс розглядав мої роботи, цікавився як і чому я розписую гільзи й тубуси, а дізнавшись для чого, навіть радив влаштувати платну виставку артефактів задля збору коштів на допомогу нашим захисникам... Прийшлося пояснювати, що виставку ні з чого робити, бо одразу все йде на «справи»...

Ми спокійно розмовляли, коли раптом на його телефоні «заволала» повітряна тривога від ХОВА, для нього це було неочікувано! Деніс подивився на нас з Марією. Ну, а що ми, харків'яни, в такому випадку робимо? Поміж розмовою дивимось Tele-

¹Деніс Маленгро (Denys Malengreau) – консультант, спікер і колумніст, який працює в Бельгії та Франції. Він навчає та консультує щодо цифрової культури та управління онлайн-присутністю понад 15 років. Спостерігає за реорганізацією суспільства у світлі цифрових технологій, регулярно дискутує та пише про основні проблеми, які піднімає ера цифровізації. Його активності покликані сприяти спільному створенню цифрового суспільства, яке принесе користь всім.

gram і читаємо TLK News – лежить щось до нас чи «горизонт чист», і якщо останнє – продовжуємо пити каву та спілкуватися. Бельгієць перекинув погляд на дівчат за сусіднім столиком – вони, навіть не реагуючи на тривогу, спокійно пили напій через соломинку. Гість трохи видихнув... А пізніше сказав: «Я дивився на вас, на оточуючих і дивувався вашому спокою. Але я довірився вашій поведінці...».

Денис розпитував нас з Марією про життя в прифронтовому місті – ми розповідали про перші дні війни, про неймовірне єднання харків'ян та потужний спротив навалі орків, про волонтерів, про метаморфози, які відбулись з приходом війни в людей (у когось – негативні, а у когось – позитивні, адже війна показує чого в людині найбільше), про те, як переживаємо обстріли ракетами, шахедами, КАБаами, як ховаємося в домішках за правилом двох стін разом з домашніми улюбленцями, пишемо доповіді в підвалі, домальовуємо роботу в коридорі під час обстрілу (бо фарба сохне!)... І взагалі про життя в Харкові вже третій рік війни.

Далі ми пройшлись Сумською – від майдану Конституції до майдану Незалежності, розглядали візерунки та надписи на розмальованих OSB замість вікон та вітрин, синьо-жовті прапори, які майоріли всюди, пройшлись Садам ім. Тараса Шевченка, де ввечері відпочивало багато людей (адже це була неділя), показали «поранену» будівлю Облради та одну з візитівок нашого міста – Держпром... Всюди гуляли молоді пари та літні люди, маленькі діти з батьками, шумні компанії студентів, школярів. Неймо-

вірний захід сонця був того вечора. Спостерігаючи все це, Денис звернувся до мене:

— Ірино, кордон з росією дуже близько до Вас!

— Так!

— І прилетіти може в будь-який момент!

— Так!

— А чому всі люди гуляють, навіть з дітьми?

— Тому що вихідний, люди в неділю відпочивають, навіть під час війни. Тому що неможливо жити і не виходити з підвалів та укриттів, бо тривога у нас по тривалості б'є антирекорди! Тому, що це і є наше життя, тут і зараз, в Харкові, і треба жити далі...

Дорогою ми говорили про Україну, зокрема про Харків та його мешканців. Денис відзначив, що українці неймовірні, що він захоплюється харків'янами. І мене стало цікаво звідки у нього такий інтерес до України. Виявилося, що він волонтер, активно взаємодіє з українськими біженцями в Бельгії, допомагає їм, а також намагається донести своїм співвітчизникам, що війна в Україні – це загроза для всієї Європи. Коли наша зустріч дійшла кінця, стоячи на майдані Незалежності, бельгієць українською мовою заспівав нам гімн України!

Через деякий час після цієї зустрічі Денис написав мені свої враження від перебування в Харкові, які він хотів донести до бельгійців:

«У Харкові малюють на стріляних гільзах, які позбавляють життя; мистецтво воскрешає дух живого. Малювати – це протиставляти смак життя смаку смерті.»

Подібно до гри в шашки, все, що вам потрібно зробити, це

опинитися не в тому квадраті, і гра закінчується. Попадання в сусідній квадрат обов'язково нагадає вам про це. Так говорить Ірина, художниця, яка працює з гільзами, просто художниця, яка використовує мистецтво як втечу, віддушину, терапію, щоб зцілитись від війни.

За кілька днів до нашої зустрічі вона з колегами була в безпосередній близькості від удару «Іскандерів». Іскандер – ще одне з тих слів, про які ми не хотіли б знати. Небезпека війни розкриває глибинну природу кожної людини.

Війна – це аномалія, відхилення, яке диктує досвід Марії, сонячної та травмованої жінки, про це свідчить її обличчя. У розквіті юності вона стає одним цілим зі своїм собакою в нічному коридорі. Шахед, що гуде над нею, може раптово покінчити з її прекрасними молодими роками та всім майбутнім часом, до якого вона прагне...

Життя в Харкові виглядає якось простіше, ніж у Києві, бо воно відчутно заграє з небезпекою; будь-які міркування про затишок здаються марними...

У Харкові все бездоганно: чисто, без жодного папірця на землі, розкішні, майже симетричні клумби, ідеально доглянутий газон яскравої зелені.

Пройти садом Шевченка – це стати свідком оксюмору: нереальний контраст між живим, тим, хто вижив і насолоджується недільним дозвіллям у пишному парку, і руйнівником, який неподалік, іноді дуже близько, продовжує пошуки небуття.

Війна в цьому сенсі є нереальністю.

Чому Марія мусить проти своєї волі грати в російсько-

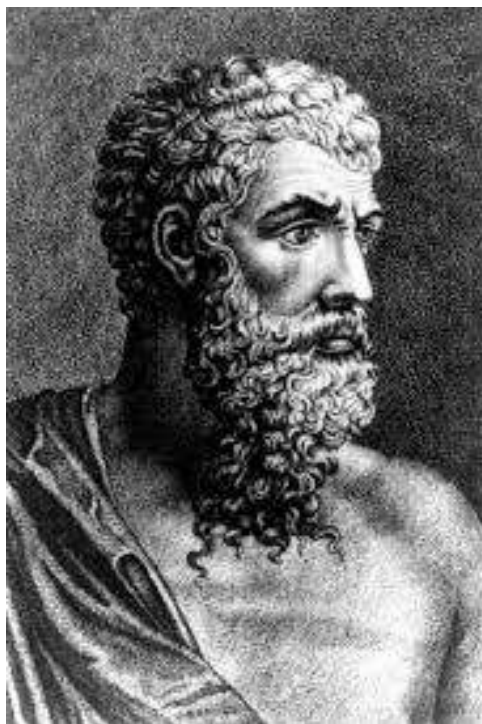
ЧАС ЧИТАТИ

АРІСТОФАН ТА ЙОГО БЕЗСМЕРТНІ «ЖАБИ»

2430 РОКІВ З ЧАСУ НАПИСАННЯ ТА ПОСТАНОВКИ (405 Р. ДО Н. Е.) КОМЕДІЇ

Арістофан (бл. 450 — бл. 385 р. до н. е.) — видатний давньогрецький комедіограф, один із головних представників «старої аттичної комедії». Народився й жив в Афінах у період Пелопоннеської війни, що значно вплинуло на його творчість. Хоча біографічних відомостей про нього зберіглося небагато, з його п'єс можна дізнатися, що він мав чудову освіту та глибоко розумів політичне та культурне життя своєї епохи. У творах використовував сатиру, іронію та гротеск, щоб висміювати афінських політиків, філософів та суспільні порядки.

Арістофан створив понад 40 комедій, але до нашого часу в повному обсязі збереглися лише 11. Однією з найвідоміших серед

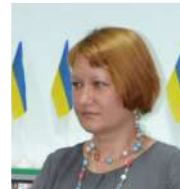
них є комедія «Жаби», яка була створена у далекому 405 році до нашої ери. Це справжній сатиричний шедевр, який розповідає про захопливу та сповнену кумедних ситуацій подорож бога Діоніса до царства мертвих, щоб повернути на землю геніального поета. Ця комедія отримала назву завдяки хору жаб, які супроводжують Діоніса впродовж усієї його подорожі. Їхня знаменита пісня «брекекекекс, коакс, коакс» стала одним із найвідоміших звуконаслідувань у давньогрецькій літературі. Крім того, «Жаби» настільки сподобалися глядачам, що виграли перше місце на Ленеях і були повторно поставлені — що було рідкісним випадком у давньогрецькому театрі.

«Жаби» — своєрідна дискусія про мистецтво, де Арістофан з іронією розмірковує над тим, яким має бути справжній поет і яку роль він відіграє в суспільстві. Вона є неперевершеним зразком давньогрецького гумору, що поєднує легкість форми та глибокі роздуми про мистецтво. Комічні елементи та дотепні діалоги можуть розвеселити навіть сучасного читача, а жаби в п'єсі — справжні комічні зірки, що надають твору унікальної атмосфери! А чого вартує переклад українською мовою — він надає комедії особливого колориту!

Арістофан нагадує нам, що культура й мистецтво можуть впливати на суспільство не менше, ніж політика чи економіка. Тож варто частіше звертати увагу на класичну спадщину — у ній приховано багато мудрості та натхнення!

У фонді Науковій бібліотеці ХНМУ представлена комедія Арістофана «Жаби» та інші твори автора.

ОДНА НІЧ І ЧОТИРИ РАНКИ...

Я закинула речі до кімнати й вийшла на балкон. Море.

— Зараз перевдягаюся й біжу до тебе, — майже викрикнула.

— Не треба бігти, — почулося згори, — будьте обережні. Там слизьке дно.

Здійняла голову. Посміхнулася.

— Добрий ранок. Я розшумілася. Думала, що одна тут о такій порі.

— То ми конкуренти. Я теж люблю море восени. Бархатний сезон саме для мене. Не буду затримувати. Поспішайте на побачення з морем...

Залишила рушник і ковдру на пляжі й пішла до води. Хвилі привітно торкнулися тіла. Лягла на спину, і море почало гойдати мене, як на гойдалці. Плавала довго. Відчула, що починаю мерзнути. Дісталася берега. Закуталася у ковдру.

— А в мене вже готовий глінтвейн. Пригощайтеся! — і мій ранковий співрозмовник подав напій.

— Дякую. Дуже доречно, — посміхнулася я.

— Люблю бути потрібним. Подобається робити щось приємне й корисне людям.

Я промовчала. Уже пенсія на горизонті, а він тут своїми чесно-тами вихваляється! Треба потихеньку йти звідси.

— Ви надовго приїхали? — запитав чоловік.

— На три дні.

— Чи не відмовите мені в за-

доволенні пригостити вас кавою?

— Я подумаю. Вибачте. Уже піду.

— Невже я вам такий огидний, що ви й від філіжанки кави відмовитесь? Утім, що це я? Вибачте.

І пішов, сильно кульгаючи. Мені стало соромно. Я наздогнала чоловіка.

— Це ви вибачте. Звісно, я зовсім не проти випити з вами кави.

— Домовилися! О котрій за вами зайти?

— Через годину.

Рівно через 60 хвилин у двері постукали. Я відчинила. На порозі стояв елегантний чоловік у білій сорочці й джинсах. А які в нього парфуми! Аж стало ніяково за мої кросівки й футболку оверсайз.

— Почекайте. Еее. Ще. Я. Ее.е.е. Перевдягнусь.

Він розсміявся:

— Молодість не треба нічим прикрашати. Ваша краса — це ваш вік. А я не можу дозволити собі мати неохайний вигляд поряд із такою дівчинкою. Ходімо!

Зайшли в кафе на березі моря. Кава. Десерт. Розмови. Люблю розумних людей. Не терплю повчань. А от від мудрих настанов і порад не відмовлюся.

Василь Федорович (нарешті ми познайомилися) був доктором історичних наук. Він стільки для мене відкрив у плані джерел.

Стільки нових прізвищ назвав. Я навіть почала записувати в блокнот.

А він пожартував:

— Відчуваю себе ніби на лекції. Хоч ні. Таких зацікавлених очей зараз у студентів не побачиш.

І продовжив:

— Відпустимо нашого офіціанта? Вони вже годину як зачинені.

— З вами дуже цікаво! Час пролетів умить! Ви за мною завтра зайдете?

— Неодмінно...

Три дні спливали як пів години. Щоранку він пригощав мене кавою з цукерками. І ми поринали у світ історії.

— Я завтра їду, — сльози здавили мене.

— Чудово! Ти відпочила, набралася нових сил, ще й знай! Ти така молода, але допитлива. Мене дуже тішить, що є зацікавлені справою люди.

Він говорив багато всього. А я думала про інше. Не хотіла залишати цього чоловіка. Закохалася? Боже!!!

— Можна я до вас увечері зайду?

— Так.

Одягнула світлий сарафан. Довго чепурилася перед дзеркалом. Що я собі надумала? Нарешті стою перед дверима. Серце вигупує. Трусяться руки.

Василь Федорович вийшов у коридор. Я кинулася йому на ший.

— Я люблю вас. Я не хочу без вас! Я...

Він завів мене до кімнати, обережно посадив на стілець.

— Дівчинко. Присядь. Заспокойся. Це емоції. Не варто робити вчинки, за які потім будемо себе картати. У мене донька трошки старша за тебе. Ти зараз витреш слізки. Підеш до себе.

А завтра я пригощу тебе кавою й проведу на автобус. Домовилися?

Мовчки хитнула головою. Осоромлена, як мені здавалося, і розбита, я не спала цілу ніч. Що то зі мною? Як я подивлюся у вічі цій людині? Яка ж я дурепа!!! Але все одно чекала ранкового візиту Василя Федоровича. Виходила на балкон. Верталася знову до кімнати, щоб не проґавити стукіт у двері. Металась у чотирьох стінах більше години. Нарешті постукали. Я відчинила. На порозі стояла господиня готелю:

— Ваша кава, пані.

— Але я не замовляла.

— Знаю. Це Василь Федорович попросив.

— А він сам де?

— Поїхав.

Я швидко забрала напій і зачинила двері, аби не розплакатися прямо в коридорі. На підносі, крім кави й цукерок, був конверт. «Дякую тобі за ці дні. Будь щаслива. Не втрачай допитливість. Василь Федорович. З любов'ю».

«ПІЗНО СТІЛИСЯ НАШІ ДОРОГИ»

Чоловік у відрядженні. Діти в бабусі. А я в улюбленій чорній сукні та зручних кросівках крокую на роботу. І так собі подобаюся! Здоровецькі сережки виблискують на сонці всіма кольорами. Окуляри додають образу візажності й шарму.

— Ага, — іронізую, — ще й зморшки твої приховують. Грайливий ранковий настрій трохи зіпсували робочі моменти. Та після обіду зателефонували з музею й дозволили попрацювати в їхньому архіві. Там я зустріла ще одного дослідника, Богдана. Ми часто перетинаємося на різних заходах. Сиділи над роботою до закриття музею.

— Задіймо дорогою до книгозбірні. Я книжки відклав з особистої колекції Миколи Гнідича. Думаю, тобі буде цікаво.

— Звичайно.

Це був затишний відділ на п'ятому поверсі. І в ньому справжні скарби! Я потонула в цінних виданнях. Шкіряні корінці, шорсткий папір... Усе таке таємниче й загадкове. Серце завмирало від самого вигляду книг. А знайомий кепкував над моїм захопленням.

— Закриваємо через десять хвилин, — увічливо нагадала бібліотекарка.

— Ой, а ми тільки розпочали роботу. Розклали тут усе... — жалібно почав Богдан.

— Ну добре. Куди ж вас подіти, — усміхнулася бібліотекарка.

— Сьогодні чергує мій чоловік. Я попереджу його. Книжки і ключ залишите йому.

— Дякую вам, — завере-

щала я від такої несподіваної люб'язності.

— Тссс! Тиша повинна бути в бібліотеці, — пожартувала господиня залу й пішла збиратися додому.

— Тут працюють ангели, — підморгнув мені хлопець.

Час завмер! Ми сиділи над текстами, як зачаровані. Переглядали кожну сторіночку. Додивлялися до приміток на полях. Фотографували штампелі й написи...

— Ой, я ж дітям не телефонувала! — кинулася до телефону. — Оце маємо. Десята година ночі.

— Мабуть, уже пора, — мовив Богдан, і ми вийшли з бібліотеки, попередньо все здавши охоронцеві й подякувавши за прийом.

— Такий теплий вечір... Тебе можна провести?

— Можна. Лише кави десь вип'ємо, бо я дорогою засну.

— «Я ж тебе, милая, аж до хатиньки...»

— Моя хатинька на п'ятому поверсі без ліфта, — підмугикнула.

Регочучи, посиділи в літньому кафе. Потім неквапно пішли через парк додому.

— Зробімо ще одне коло парком і по домах? — питаю.

— А ти думала, я тебе запросто відпущу такого вечора? — сміється співрозмовник.

— І минув день, і минула ніч, а вони все ходили й ходили по колу, — пожартувала я.

— Ти така одна, — зітхає Богдан.

— Нас таких двоє!

— Ти не зрозуміла, — він узяв мене за руку.

— Я ще хочу до бібліотечних скарбів. Поведеш?

— Неодмінно...

Відчувала, як уповільнюються його кроки, що ближче ми підходимо до мого дому. Зупиняюся біля під'їзду. Дозволю собі поцілувати його в щоку. Він цілує мої руки.

— Запросиш?

— Ні.

— Чому? Нахабнію?

— Почитай першу збірку «Проміння землі» Ліни Костенко.

— «Пізно стрілися наші дороги?..»

— «...є на них уже інші сліди»... Добраніч. Дякую за чудовий вечір!

Але в серці — пересторога, і зривається слово: «Іди»
Пізно стрілися наші дороги.
є на них уже інші сліди.

СІЧЕНЬ-ЛЮТИЙ 2024 У СВІТЛІ ПОДІЙ

Починаємо рік активно!

Наукова бібліотека ХНМУ знову підтвердила своє офіційне партнерство з ВГО УБА! Це ще один крок до розвитку, обміну досвідом та впровадження нових бібліотечних ініціатив. Разом – сильніші! Працюємо далі!

Арттерапевтичні сесії в бібліотеці тривають!

За підтримки первинних профспілкових організацій працівників та студентів ХНМУ у Науковій бібліотеці ХНМУ відбулися

арттерапевтичні сесії «Магія Петриківського розпису».

24 січня ми розпочали цикл арттерапевтичних зустрічей цього року. Це вже 10 сесія від початку цього проекту! Викладачі, студенти та співробітники університету занурилися у світ яскравих фарб та народного мистецтва, створюючи власні унікальні роботи завдяки творчому нахненню та професійному наставництву Ірини Киричок.

28 лютого у Науковій бібліотеці відбулася чергова арттерапевтична сесія «Магія петриківського розпису». Учасники мали змогу розкрити свій творчий потенціал. А допомогали в цьому майстрині Ірина Киричок (ХНМУ), Алла Ожога-Масловська (ХДАК) та Оксана Красюкова (ХНМУ).

Підтримка ментального здоров'я та відновлення через творчість у прифронтовому місті – головна мета наших арттерапевтичних сесій. Спільна творчість

дає змогу відволіктися від щоденних викликів, наповнитися світлом та розділити цей момент з іншими. Учасники дарували один одному неймовірне нахнення та чудовий настрій!

14 лютого відбулася урочиста церемонія нагородження конкурсу «Бібліотекар року-2024».

Наша бібліотека здобула перемогу в номінації «За кращий проект з популяризації української культури» з проектом «Моя Україна: коріння і крила!»

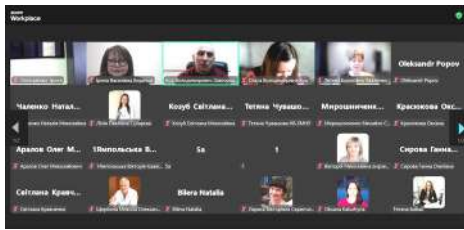
Це визнання — результат наполегливої праці наших колег: Тетяни Бабак, Яни Поваляєвої, Лариси Скрипченко та Ірини Фурси.

Такий успіх надихає на нові ідеї та звершення.

26 лютого в нашому університеті відбувся вебінар «Відкрита наука та роль бібліотеки у підтримці наукових досліджень», організований Науковою бібліотекою ХНМУ спільно з науковим відділом університету. Модерувала подію директор бібліотеки Ірина Киричок.

З вітальним словом до учасників звернувся проректор з наукової роботи проф. Ігор Завгородній, наголосивши, що відкрита наука — це не просто тренд, а стратегічний шлях до інтеграції в європейський науковий простір.

Вона відкриває перед нашими вченими нові горизонти для конкурентоспроможних досліджень та сприяє дотриманню принципів академічної доброчесності.

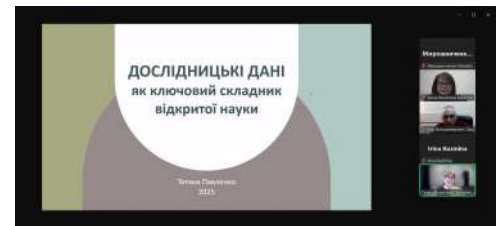
Ірина Киричок підкреслила важливу роль університетської бібліотеки в цьому процесі: сучасні наукові дослідження неможливі без доступу до якісної інформації, ефективних інструментів роботи з даними та підтримки наукових публікацій.

На вебінарі розглянули ключові аспекти відкритої науки:

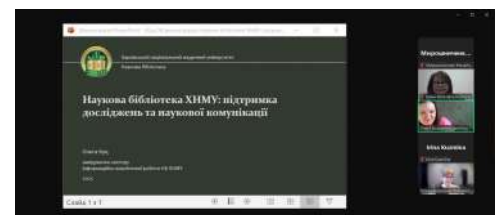
* «Відкрита наука: сучасні реалії та перспективи» — проф. Михайло Мирошніченко, завідувач кафедри загальної та клінічної патологічної фізіології ім. Д.О. Альперна.

* «Дослідницькі дані як ключовий складник відкритої науки» — Тетяна Павленко, заступник директора Наукової бібліотеки ХНМУ.

* «Наукова бібліотека ХНМУ: підтримка досліджень та наукової комунікації» — Ольга Куц, завідувач сектору інформаційно-аналітичної роботи Наукової бібліотеки ХНМУ.

Сучасний науковий світ змінюється стрімко, і принципи відкритого доступу, вільного обміну знаннями та наукової співпраці стають його основою. ХНМУ активно підтримує ці процеси, забезпечуючи дослідникам нові можливості для розвитку та інновацій.

КОНТАКТИ:

м. Харків,
пр. Науки, 4

e-mail: oa.rusanova@knmu.edu.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Киричок І.В. (головний редактор)

Русанова О.А. (відповідальний редактор)

Красюкова О.О. (редактор)

